

ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Шкарупа О.В., Притика В.О.

Загроза екологічної катастрофи сьогодні стає все більше ймовірною. Масштаби деградації навколишнього природного середовища внаслідок прогресивного антропогенного впливу, вийшли за межу локальних екологічних проблем та окремих територій, що не може не хвилювати світову спільноту та громадість. Особливої уваги потребують проблемні питання у сфері екології та економіки природокористування. Державна підтримка, міжнародне співробітництво та зацікавленість суспільства у вирішенні важливих завдань – ось основні фактори, що можуть допомогти у досягненні стійкого розвитку.

З такої точки зору, актуальності набуває аналіз основних елементів екологічного менеджменту, до яких можна віднести екологічну експертизу. Актуальність екологічної експертизи в сучасних умовах визначається такими чинниками:

– кінцевий результат антропогенного впливу на навколишнє середовище внаслідок реалізації певного інвестиційного проекту виявляється повною мірою не раніше ніж через 10-30 років після початку реалізації проекту, що обумовлює необхідність завчасного прогнозування характеру і масштабів можливих негативних екологічних наслідків, які супроводжують проект;

– використання математичних моделей, які звичайно розробляються для аналізу великомасштабних інвестиційних проектів, не завжди може забезпечити отримання точних результатів впливу проекту на довкілля та здоров'я людей, що обумовлює необхідність застосування відповідних експертних оцінок.

Екологічна експертиза створює умови для запобігання негативного впливу антропогенної діяльності на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людей, а також оцінка ступеня екологічної безпеки проектів, планів, заходів господарського розвитку, будівельних норм і правил, стандартів, виробів, матеріалів, хімічних речовин тощо, вимогам екологічної безпеки суспільства; оцінка ефективності заходів з охорони навколишнього середовища; підготовка об'єктивних і обґрунтованих висновків екологічної експертизи.

Основними принципами екологічної експертизи є: гарантування безпечного для життя і здоров'я людей навколишнього середовища; збалансованість екологічних, економічних, медико-біологічних і соціальних інтересів; наукова обґрунтованість, об'єктивність і незалежність; комплексність, превентивність і оприлюднення результатів; державне регулювання і законність. Підготовка результатів екологічної експертизи і прийняття рішення щодо подальшої реалізації об'єкта екологічної експертизи здійснюється з урахуванням громадської думки. Передбачається така процедура проведення державної екологічної експертизи: формування експертних груп і комісій; визначення етапів екологічної експертизи та їх тривалості.

Умови і порядок проведення екологічної експертизи визначаються Законом України «Про екологічну експертизу». Екологічна експертиза має проводитись на всіх об'єктах, які можуть спричиняти негативний вплив на природне середовище.

Експертизі підлягають:

- правова, нормативна і інструктивна документація;
- проекти технічних систем, машин, механізмів і приладів;
- документація на впровадженні відкриття і винаходи;
- діючі та ті, що будуються, технічні системи, аграрні, біотехнічні та інформаційні системи, які спричиняють вплив на навколишнє природне середовище;
- унікальні антропогенні і природні системи і об'єкти (курорти, об'єкти історичної і культурної спадщини, природно-заповідні території);
- стан здоров'я населення і організація охорони здоров'я;
- відомі та нові речовини, енергоносії, сировина, матеріали, корми, продукти харчування, лікарські препарати, відходи;
- природоохоронні заходи, фонди, асигнування, системи стимулювання, ресурсозбереження;
- системи виховання, освіти і пропаганди.

В Україні можуть здійснюватися державна, громадська та інші форми екологічної експертизи.

Для об'єктів, що мають підвищений рівень екологічної небезпеки, проведення державної екологічної експертизи є обов'язковим.